

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește șoala
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 8 Maiu 1909.****Numărul 18.****In legătură cu congrua.**

O veche dorință a clerului s'a realizat.

Decenii după decenii s'au perândat, în cari confesiunile s'au îngrijit de starea materială convenabilă a preoțimii lor — numai preoțimea noastră a rămas chiar cea din urmă, în acest punct. S'au curmat cu venirea congruei neîndestulirile de până acum, s'au sanat, în mare parte, neajunsurile materiale ale preoțimii noastre. Zicem în mare parte, căci situația clerului nostru este și astăzi neasemanat mai slabă ca a clerului catolic de ritul apusean, sau ca a păstorilor confesiunilor acatolice; afară de aceea însuș ministrul Apponyi a declarat, că are de gând se urce contingentul congruei până va ajunge la fundamentalul de 2400 cor. plus competențele cuincuenale.

Trebuie să constatăm însă, că numai înainte cu un an nu aveam mare nădejde de a primi în timp așa de scurt congrua în forma ei de astăzi, și tocmai de aceea starea sufletească a clerului nostru e mai senină astăzi ca înainte.

Noi credem, că n-ar trebui înțelăsat prilejul de a fructifica această dispoziție sufletească mai înălțătoare, de a ne folosi de roadele acestor zile senine, după atâtea altele posomorâte și întunecate. În astfel de momente gândul omului este mai înaripat, judecata mai ageră, voința mai oțelită pentru a lucra și a preîntîmpina viitorul.

E vorba de *viitorul* clerului nostru.

S'a pornit o discuție destul de animată în coloanele „Unirii” pe tema însemnatelor contribuiri, ce s'ar da în proporții mărite fondului viduo-orfanal, al preoților-deficienți și altor fonduri cu menirea de a promovă interesele bisericii noastre și a slugitorilor ei, în cazul când

clerul nostru s'ar împărtași și el de congrua încă în decursul acestui an. S'a oprit însă discuția pe motivul, că congrua e nesigură, să așteptăm mai întâi să vedem ce se va alege, să nu ne facem iluzii înainte.

Ei bine, am așteptat; congrua a venit; e vremea să se gândească acum clerul la realizarea planurilor de ajutorare pentru viitor, căci mai mult ca ori când e astăzi în situația fericită de a o putea face.

S'a schimbat esențial starea preoțimii noastre prin foarte însemnata sumă de bani, ce i-se distribuie anual. Se va schimba și modul lui de trai, îngăduindu-i împrejurările o viață mai tihnită și mai puțin zbuțumată; am dori însă ca în modul de trai al preoțimii să nu constatăm schimbări prea de tot mari, am dori să vedem urmele banilor trecuți în mâna lor, bani, cari puteau foarte ușor să nu fie ai lor! Să nu se încuibe luxul și risipa acolo unde stăpânia până acum cruțarea și munca.

Iată pentru ce credem noi, că *acum* e momentul cel mai potrivit pentru a solicita cu toată tăria schimbări esențiale și îmbunătățiri în ce privește fondurile noastre, cari se referă la penzionarea preoților deficienți, a preoteselor văduve și a orfanilor.

Întâi pentru că *se poate* face acest lucru neasămănat mai ușor ca până acum; se *impune* chiar, dată fiind împrejurarea, că piedeca principală (starea materială slabă a Clerului) s'a înlăturat în mare parte.

Al doilea, pentru că situația schimbată a preoțimii învoalvă o schimbare și pentru vremea, când vor fi incapabili de lucru, fie din pricina bătrâneței, fie din cauză de boală. Eră absolut minimală cuota ce se da anual preoților deficienți și văduvelor — cu toate, că anii din urmă arată un ascendent permanent — dar cât de umilitoare

va apărea de aci înainte, când preotul și familia lui se obicinuiseră cu un trai mai bun și mai din belșug.

E timpul suprem.

Dacă mișcarea nu se va porni încă în decursul acestui an, teamă ne e, că nu va realiza decât rezultate foarte modeste. Dacă preoțimea nu va ști să renunțe la un cuant mai mare dintr'o sumă, care îi vine de-agata, cu greu credem s'o mai facă aceasta în viitor, după ce se va fi obișnuit cu traiul mai bun și mai costisitor al omului bine situat.

E datorința fieștecărui părinte, să-și asigure familia pentru cazul de nenorocire, prevenind prin jertfele mai mici de astăzi, marea mizerie, care îi poate bate ori cui la ușă, mâne.

Preoțimea are cuvântul!

Partida moștenitorului de tron.

Frankfurter Zeitung, publică un remarcabil articol despre poziția și influința, ce tot mai mult iese la iveală a moștenitorului de tron în politica monarhiei. Numitul ziar zice, că partida moștenitorului de tron este atât de puternică, încât la suflarea ei tremură guvernele și că programul acestei partide cu privire la Ungaria să răsună în următoarele: Nimicirea oligarhiei magiare; Delăturarea proiectului lui Andrassy și reformă electorală nefalsificată; întărirea naționalităților ca să poată rezista politicii actuale a partidelor magiare.

Congrua și moralisții. Un amic al foii noastre ne-a pus la dispoziție un exemplar tipărit din memorandumul preoților moralisți, de care am pomenit în nr. 16 că a fost prezentat parlamentului în cauza congruei. Memorandumul, fără nici un dat, e semnat de 133 preoți moralisți, printre cari cu mirare aflăm și pe părintele Nicolae Galea din Hundorf, despre care Șematismul jubilar spune că e teolog regulat. Și mai sunt între aceste nume, persoane, cari sau n-au ce căută acolo, sau nu și-au dat seamă, ce au iscălit. În impresia noastră este, că atât memorandumul, cât și iscăliturile, le-au făcut anumite persoane, cari n-ar trebui să scape de pedeapsă.

În aceste timpuri de grele încercări când trebuie să ținem cu toată tăria la tot ce

avem, o astfel de știrbire a independenței bisericii noastre și o provocare de amestec ilegal în afacerile ei, trebuie pedepsite cu rigoare.

Conciliul provincial III ținut la 1900 în Titlul II Despre drepturile și întregitatea provinciei bisericesti metropolitane gr.-cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș, cap. I. § 2. declară espres, că „nu este admisibil, ca în cestuini personale parohiale, bisericesti școlare fundamentale și de orice altă natură, cari să țin de jurisdicțiunea provinciei noastre metropolitane și ale diecezelor ei, să se facă apelațiuni, recurse, ori plânsori la altă autoritate ecleziastică, constituită afară de cadrele Provinciei noastre.” Avem credința, că suprema autoritate bisericască, va pune la locul lor pe preoții nesocotiți.

REVISTE.

Din Patrie. Sinoadele bisericii române ortodoxe au protestat cu toatele contra amestecului ilegal al guvernului în organizația bisericii. În timpul din urmă guvernul sprijinit de Metropolitul Mețian — zice-se, — a refuzat întărirea alegerii de Episcop a vicarului Musta, și mai apoi a emis un comisar guvernial, care se cerceteze alegerile de deputați la sinod în două cercuri electorale.

Budapesta. Lucrurile politice înalte s'au încurcat rău. Lasă, că acești trei ani de domnie și con-

ducere a coaliției nu a fost alt ceva decât o încurcă, un jaf și o caricatură comme il faut a tuturor libertăților constituționale. Și pentru ca să se facă lucrurile așa cum s'au făcut și ca să ajungem în halul în care suntem a trebuit nesmintit să vină la putere coaliția. Stadiul acesta la care am ajuns e o urmare firească a politice profesate de cei dela putere. Și că unde vor ajunge pe aceasta cale apucată nu pot ști nici ei. Știe însă atâta unul fiecare din cei din jurul domniei, că la un gest mai serios al Monarhului își vor renega și pe viitor tot așa de consecuent trecutul cu principiile lor precum au făcut-o până acuma.

Deocamdată Monarhul dă audiențe bărbaților mai de seamă, ascultând părerile lor referitoare la situația politică. Un hotărât sfârșit nu va avea situația aceasta cât timp va petrece Monarhul în Budapesta. Marșruta sa va da din Viena.

Să vorbește însă, ca cu formarea noului ministreriu va fi încredințat iarăș Wekerle — va se zică iarăș ajunge la putere coaliția. Prima lucrare ce va avea să îndeplinească noul guvern va fi noua reformă electorală. La caz, că noul guvern nu s'ar putea înșgheba din partidele mai mari să va căută alt modru de a aplană criza — la tot

cazul nu tocmai pe placul celor dela putere.

De aceasta însă să nu ne temem, căci 48-ști pe cât pot fi de galagioși, în opoziție pe atâta pot fi de blânzi când sunt la putere; iar pentru niște lucruri, cari în anumite timpuri sunt bune de speriat n'are înțeles să se expue și să-și pericliteze comoditatea și liniștea ce o ofere domnia.

Turcia. Ordinea și liniștea în imperiul turcesc s'a restabilit. Junii turci ieau măsuri întinse de apărare pe toată linia.

Ex sultanul Abdul Hamid a fost internat într'un castel din Salonice și este strict supraveghiat.

Finanțele Turciei, cari erau greu sdruncinate s'au îmbunătățit ca prin minune. Și meritul în aceasta îmbunătățire îl are singur fostul sultan, care a avut ingramădite în casele sale sute de milioane, bani adunați pe zile negre, și de cari bani nu i-a fost dat să se bucure. Restabilirea ordinii constituționale are de a se mulțumi junilor turci, iar regularea finanțelor statului turcesc greu îndatorat, e de a se atribui indirecte fostului sultan.

Pășirea pe tron a noului sultan a fost împărțită oficios tuturor puterilor.

FOIȚĂ.

Îngerul unui copil.

De-atâtea ori
Fugiai prin flori.
Să prinzi pestriții fluturi.
Te urmărea privirea mea
Căci când fugiai, mi-se părea
Că din aripe scuturi.

Un îngerăș
Prea drăgălaș
Am cunoscut în tine;
Obrajii tăi erau bujori,
Iar ochii tăi scânteietori
Ca stelele senine.

Neîncetat
Te-am căutat,
De-atuncea prin grădină.
Sburam voios în urma ta
Și mâna-mi blândă se lăsă
Pe fruntea ta blonă.

Dar azi e ger
Și prin eter
Sbor fulgii de ninsoare;

Grădina tu ai părăsit
Căci fluturii au amărțit:
Perit-a orice floare.

Eu însă vin
Să te susțin
Pe-a tale căi de mână,
Iar sara când te culci, întind
Aripile să te cuprind
Și glasul meu te'ngână.

Și-acum cu dor
Spre tine sbor
Cu brațele deschise;
A mele daruri de Crăciun
Să ți-le-aduc, ș'apoi să-ți spun
A anului nou vise.

Să le primești
Și să trăești
Mulți ani plăcuți cu mine:
La vară iar vom strânge flori,
Vom prinde fluturi sburători
Sub bolțile senine.

V. Neagu.

Vatra familiară.

Acesta e titlul cărții mai nouă edate de clericul nostru din Blaj, cari „în clipele de odihnă, se adună cu toții, și stând alături frățește se gândesc la ziua de astăzi și la cea de mâine.” (p. 3.), și cari abia așteaptă, ca la vremea sa „să îndrume inbitul nostru neam românesc în spre zările luminoase ale fericirii pământesti și veșnice (p. 4). Ei de acum vreau să lucre ceva în direcția aceasta, dând în mâna *poporului român* cartea aceasta, „ca să-i fie o hrană bună, edificatoare, creștinească. Spre acest scop au ales una din scrierile vestitului scriitor elvețian Francisc X. Wetzel.

Francisc Xaver Wetzel († 1903) e unul dintre cei mai buni scriitori poporani ai Germanilor. Un preot zeos, cum a fost Wetzel, născut și crescut în mijlocul poporului, pe care îl păstorește 30 de ani, necăutând ale sale, ci cele ce sunt ale lui Isus Hristos, și binele turmei cuvântătoare, produce o mulțime de cârticele, în cari dă poporului sfaturi cum să trăiască, ca să poată trece în liniște peste valurile lumii acesteia la adevărata fericire. Are o temă grea Wetzel, învingerea valurilor, ce se isbesc de bietul om în familie, pe stradă, în fabrici, la alte lucruri, dar tema o rezoalvă cât se poate de bine, dând pentru fiecare împrejurare a vieții povața de lipsă și arătând leacul vindecător la toate boalele sufletești. — Că tema a re-

CORESPONDINTE.

Scrisoare din Viena.

— Dela corespondentul nostru. —

— Aprilie n. 1909.

Zile de primăvară. De când au început să plesnească mugurii la răsuful cald de primăvară, pline sunt parcurile largi ale oraşului de lume mărunţă; copiii sburdalnici salută cu bucurie mare sosirea zilelor cu raze ferbinti de soare şi — aleargă neobosiţi în urma roţiţei lor de joc, sprijinindu-o cu un beţigaş, când într-o parte — când într-altă cu o neîntrecută dibăcie.

Şi de atâta veselie ce umple aceste inimi fragede, şi cei mai în vârstă încă prind parecă voie şi putere de viaţă şi îndată ce au răgaz şi e timp favorabil, vezi cum cete de cete, provăzuţi cu unelte de drum şi merinde, dau asalt asupra cupeelor dela tranvai, ca să iese în vre-o pădure din apropiere, unde după o cale scurtă dar obositoare, la un popas mai îndelungat, întinşi pe o pajişte, să guste cu lăcomie din bucatele pregătite de cucoana casei.

Nu arareori să întâmplă însă, că vine câte-o ploaie repentină peste excursionişti şi îi împrăştie dela masa ce le-a aşternut-o câmpia verde. Atunci fără multă zăbavă o ieau la sănătoasă cătră tranvai, ce-şi cară apoi iară acasă drumarii muişti de picurii mari de ploaie.

Că nu e prea plăcut să te străbata apa până în piele, prin veşmintele subţiri de vară, e lucru de sine înţeles. Dar şi din aceasta îşi face fală neamul vienez, căci o excursiune = „bergpartie“ — cum îi zice el, fără o leacă de picureală şi vânt, parecă nici nu are haz.

*

Bine a-ţi venit! Ca deplină să fie bucuria zilelor senine, mai ieri alaltăieri au sosit şi rezervişti trimişi la graniţele Bosniei şi-a Hercegovinei, ca să asigure pacea monarhiei noastre.

Primirea ce li-s'a făcut acestor ostaşi reînforşi cu bine, a fost o primire de triumf ce să face numai învingătorilor pe câmpul de războiu.

La oara hotărâtă, ofiţeri comandaţi din oficiu erau postaţi în gară pe peron.

La spatele lor să îndesuiă mulţime de popor; rudeni şi cunoscuţi de acelor ce aveau să vină.

După o scurtă aşteptare încordată, să aude un şuerat lung şi în depărtare să vede trenul, alunecând cu repeziune fucoace, pe şinele ce lucesc în razele de soare.

Într-un moment trenul e aci şi locomotiva năvăleşte cu sgomot sub boltitura uriaşă de sticlă.

Strigăte de bucurie erup atunci din sute şi mii de piepturi, ce străbat până în lăuntru oraşului şi să refrâng în zidurile înalte ale palatelor.

Cupeele sunt împodobite cu crengi verzi şi cu flori de câmp. Pe cupeul din frunte stă scris în cuvinte hazlii, cu litere mari, bravura luptătorilor cari n-au avut cu cine a-se lupta: „am venit că ne-au alungat de acolo muştele şi ţintarii.“

Între cei ce să dau jos din tren unul mai viteaz, cu frunză verde la chipiu, ridică o sticlă cu ceva în ea şi strigă în gură mare: „aci l-am adus pe Gheorghe în spirt.“

Comanda răsună aspru, cadentat. Ostaşii să aşează în şiruri de patru şi pleacă cu muzica lor în frunte cătră casarmă, întâmpinaţi pretutindeni, dealungul străzilor, cu strigăte de „bine a-ţi venit!“

Ajunşi acasă să desfac dela trupe şi să împrăştie. Urmează apoi revederea cu cei

de un sânge, pe cât de neaşteptată la despărţire pe atât de dulce acuma.

Într-un colţ al curţii din casarmă, vezi un veteran cu un copil în braţă; îl netezeşte şi îl întreabă de câte toate. Mai încolo, o maică plânge de bucurie că-şi vede feciorul întreg şi sănătos. Şi așa mai departe. Fiecare are pe cineva, care i-a dus dorul în depărtare şi a numărat zilele ce aveau să treacă, până la aceasta bună întâlnire.

În mijlocul acestui amestec de popor, muzica militară, întonează deodată puternic „Gott erhalte“ — „Doamne ține și protege.“ Poveștile înceată atunci și toți stau ca și cuprinși de un gând, ce le înalță sufletele la Părintele ceresc, căruia avem de ai mulțumi că ne-a dat un Domnitor înțelept și cumpănit, care a știut să delătore primejdia unui războiu, prin aceasta a mântuit atâta viață de om și a scăpat atâtea inimi îndurerate de o jale adâncă.

Vienezul.

Reînvierea unui despărțământ al „Asociațiunii“

— Note. —

Aprilie, 1909.

Deodată cu năvala primăverii, în aceeaș vreme cu tresărirea celui dintâi avânt de viață nouă, iată, prin acestea câteva șire, vestim, cu bucurie, și noi, o infiripare primăvărată, de altă viață, pe valea Murășului de pe lângă Salinele Uioarei, vestim o rază de soare tinăr și pentru acestea meleaguri, cari zac de vreme multșoară sub zăpada unei ierni din cale afară stăruitoare. E vorba de o *primire nouă*, de o primăvară de suflete, care începe să adie pentru *Murăș-Uioara* și împrejurimile ei de sate românești.

zolvat-o Wetzel cât se poate de bine, dovadă e, că multe dintre cărțile lui au trecut în scurt timp peste ediția a X. Sfaturile lui — ca lucrul bun — se caută.

Clericii noștri ne dau pe românește *ideile* lui Wetzel din cartea „Daheim.“

Ne spun, cari sunt lucrurile de lipsă ca vatra familiară, simbolul familiei, să încălzească, să lumineze inimile celor adunați în jurul ei. Încep cu pilda familiei sfințe: Iosif, Maria și Isus, cari trăiau „o viață familiară liniștită, intimă și fericitoare întemeiată pe temelie tare a credinței“ (p. 18). Arată cum trebuie să fie casa atrăgătoare pentru căseni, curată și în bună rânduială (p. 19—25). Arată femeilor cum pot câștiga inima bărbaților lor pregătind mâncările cum ce cade (p. 26—34). În tractatul frumos „Cuvântul de vrajă“ (p. 34—51) dă sfaturi de tot bune bărbatului și femeii. Arată rostul cărților și a ziarelor bune în familie, apoi datorințele față de copii și slugi, cari se întemeiază pe credință (p. 58—70). Ne spune, că raiul pământesc e căsnicia liniștită, unde e seninătate și îndestulare, evlavie, creșterea bună a copiilor. Dacă sunt acestea în casă, atunci este fericire și pământească și veșnică (71—95).

Clericii noștri nu au tradus cartea, ci au prelucrat-o, luând ideile bune ale lui Wetzel și dând sfaturile potrivite împrejurărilor poporului nostru. Wetzel vorbește la niște oameni, cari lucră mai mult în băi și

în fabrici; la niște oameni, unde cetitul e foarte desvoltat, unde mișună ziarele prin mâinile oamenilor; la niște oameni aleșiți de cursele socialiștilor și anarhiștilor: tot atâtea împrejurări, cari nu se potrivesc de loc cu împrejurările, între cari trăește poporul român, căruia îi vorbește „Vatra familiară.“ În aceasta stă greutatea temei, ce au luat-o să o rezolve clericii noștri. Cartea lui Wetzel tradusă nu face, dar prelucrată după împrejurările poporului între cari trăiește poporul nostru, înșirând în ea anumite scene din viața poporului nostru, luând pilde și episoade și din istoria poporului român și vorbindu-i poporului după mentalitatea lui, accentuând de mai multeori ideile și pornirile bune: faci neamului tău un serviciu cultural de toată însemnătatea.

Întru cât se poate așteptă aceasta dela niște tineri, la vrâsta lor, încălziți de iubirea neamului lor, au prestat clericii noștri. Ne-au dat o carte de mare valoare, o carte, ce n-ar trebui să lipsească din nici o casă românească.

Și ar fi cetită cartea cu mai mare plăcere și cu mai mult folos, dacă în ea ar fi mai mult românesc. Mai multe pilde din istoria românilor, mai multe proverbe românești (viersurile nemțești traduse își pierd puterea). Lipsește cu desăvârșire în carte un lucru, de care s'au temut clericii să se atingă, care însă în o astfel de carte scrisă nentru Români nu poate lipsi. Nicăiri nu

te îndeamnă să fi bun Român, deși în unele locuri ar trebui să o facă, o cere firul ideilor (cfr. p. 53 alin. 2). În Elveția, pentru care scrie Wetzel, sunt alte referințe sociale, nu e nevoie de aceasta. Poporul nostru va simți, că lipsește ceva din carte, lucrul acesta.

Limba e frumoasă, curge ușor. Ar fi de dorit să se pogoare până la pătura cea mai de jos, aceasta ar fi menirea cărții românești, carea a avut-o analog și cea germană.

Cartea e de tot ieftină: 95 pag. costă 40 fileri și porto 5 fileri. Se poate cumpără dela Librăria Seminarială din Blaj.

Recomandăm cartea în special preoților și învățătorilor noștri, căroră le ajută mult la împlinirea slujbei lor. E de tot potrivită să se împărțească ca premiu la examene.

Un frate.

La **LIBRĂRIA SEMIN.** să află de vânzare toate modelele de cereri pentru întregirea salariului și a cuincuenalelor din partea statului, pe cum și tipăriturile de lipsă pentru tot felul de documente cari trebuie alăturate la aceste cereri. Toate acestea costă 1 cor. + 20 fil. porto.

Așa de puțin s'a auzit și s'a scris, în vremea din urmă, despre această Uioară și despre satele resfirate în jur pe văi și în sus pe malul Murășului, încât ai crede, că ni-s'a prăpădit neamul în părțile acestea. Intr'adevăr, dacă te abați așa, călător străin aici, și treci în zi de lucru pe ulițele largi și curățele ale acestui orașel, implântat pe marea comoară de desubt, și vezi numele jidovești de deasupra vitrinelor, ori întâlnești deși nădrăgari cu vorba smâncită, sgrunțuroasă, te crezi rătăcit în părțile astea și-ți vine greu, că va trebui să te înțelegi ungurește cu toată lumea de pe aici. Ei, dar dacă treci în zi de târg Murășul și palma de loc dela gara Kocsárd cu trenul, atunci se schimbă lucrurile. Te simți la tine acasă în toată puterea cuvântului. Drumurile de peste dealuri varsă potop de lume românească și cămeșile albe și cătrînțele roșii înecă toate ulițele *Ocenei*, iar piața de bucate e numai o povară de cară românești. Că doară încoace trag toate satele de pe la *Vama sacă* și celea din sus de pe malul Murășului, din jos și de peste apă, până la Arieș și mai dincolo.

Simți acum, că noi suntem tari aici și te miri, zău, unde a stat încătușată atâta vieată românească câtă a sămănat Dumnezeu în jurul Uioarei de să nu auzi tu pic de răsunet, prin foi ori cu vorba, despre dânsa, într'un chip oare care?

— Adecă, da, uite, îmi aduc aminte, ceteam așa răsleț, veri dearândul, un „Convocator“ dela despărțământul Blaj al „Asociațiunii“ unde se adăugiau regulat, și cuvintele: „de care se ține provizor și despărțământul Uioarei“, și, vedeți, mie îmi eră năcaz totdeauna și mirare de „coada“ asta de vorbe. Cum nu, mă rog, când, având umblet des în părțile acestea, știam așa de tare cercul acesta și preoți harnici restirați pe sate și totuș — iarnă peste văi? O nădejde, însă, mă mângăia, mai ales, că astă vară, am avut parte să cunosc Uioara mai de aproape și să văd în fruntea tractului protopopesc un bărbat tinăr, cu multă căldură în vorbă și în ochi, spre care erau ațintite toate privirile, românești și străine, deopotrivă. — „Deacuma ne mai scuturăm și noi, — îmi spunea un preot cu barba sură dintr'un sat de peste dealuri — să vezi, nepoate, înviem!“

Și învierea aceasta s'a pornit, în aceeaș vreme cu Învierea Domnului și a firii, în anul acesta.

* * *

Am alergat și eu, dus de tinereță și de suflet, la chemarea, publicată prin foi, pentru a se reconstitui, despărțământul IV, *Uioara*, al „Astrei“, și semnată de protopopul *Emil Pop*. Cunoșteam împrejurările din partea locului și inima îmi bătea să văd mai curând cum va fi această trezire?

Nu va fi de prisos să se știe, că compatrioții noștri de aici sunt peste măsură de porniți în potriua noastră, de șovinisti, în cel mai deplin înțeles al cuvântului.

Administrația împreună cu toți cei dela *mine* și toată ceialaltă „inteligentă“ — compusă de altfel din tot felul de *-feld* și *-stein* — de o vreme par'că nu are alta de lucru decât să pună alor noștri de aici bețe în roate și să-i șicaneze în toate chipurile. O fiică locală, care trimbită pe ungurește numele localității, și-a făcut o specialitate detestabilă de a „denunța“ tot ceea ce fac „olahii“, — și adeseori, de a stropi cu noroi tot ceea ce-i românesc.

Intr'adevăr, dacă te gândești la atâta „patriotism“ deșuchiat ce se chiețuiește aici — românilor, cari se ofilesc sub pământ îmbogățind statul, nu li-este iertat a-și vorbi limba, sub cea mai grea pedeapsă: pierderea pitei — mai nu-ți vine să te miri, că așa târziu începem să înviem aici.

Bună impresie mi-a făcut deja pe drum. împrejurarea, că am întâlnit preoți din sate îndepărtate — unii ducându-și, anume pentru acest eveniment în acelea părți și copiii și copilele — și clerici tineri și studenți.

Iată, în sfârșit, o sală mare, plină, și imbulziți pe la mese, de-a valma, preoți cu bărbile ninse, și unii tineri de tot, și țărani cu plete retezate, cu palmele aspre, și printre dânsii alții cu cămeșile mai albe și cu cisme de bocotan, apoi dascăli cu mustăcioara de abia răsărită, teologi subțirei și studenți cu ochi vioi. În frunte o masă lungă, încunjurată de fețe tot de preoți, cu chipul simpatic, hotărât, al protopopului conducător la mijloc, și alături, nelipsitul reprezentant al stăpânirii, care face notițe. Și un chip luminos de domnișoară la capul mesii. Toată lumea asta, aproape, e a satelor din jur, pentru că băiașilor nu li-s'a îngăduit să ia parte la adunarea fraților lor.

Hotărât și înălțător e cuvântul de deschidere al prezidentului.

— „Cu trecutul să nu ne mai ocupăm, — spune între altele părintele protopop — noi să stăruim la prezent, să muncim cu ochii la viitor, el să ne preocupe în deosebi. Nu-i acum vremea, și nici cuviincios nu-i, să stabilim rezponsabilității pentru că abia astăzi ni-s'a dat, nouă, să pornim, acest despărțământ.

Trecutul a fost vitreg, să ne bucurăm de clipa pe care o putem folosi acum și — înainte cu Dumnezeu!“

În vremea cât răsună vorba limpede, vioaie, din fruntea mesii, eră atâta evlavie peste fețele bătrânilor preoți. Și atâta lumină în ochii țărănilor, cari au venit la *adunarea românească* de departe, și iată, aici, *domni de ai noștrii* vorbind limpede, înălțător, pomening, nume vechi, scumpe, ca a lui *Axente*, cu bărbăție, în fața „fisoigăbirăului“ plecat pe hârtia lui dela masă!

— „Ca în vremea lui Axente, nepoate — curat ca atunci, nepoate — îmi șoptește un moșneag la ureche — da, ca atunci.“

Că, acest despărțământ, a fost întemeiat de însuș Axente Sever, care pe la 1873, a convocat și a ținut, în biserica românească din colțul pieții, adunarea de înființare, la care au luat parte toate satele din jur, între cari vechi cunoștinți de ai bravului prefect dela Murăș, credincioși lănceri din '48, mulți dintre băieșii Uioarei chiar. Tata Axente a fost dus de vreme în alte părți — și tinărul despărțământ, fără gloriosul cap, a rămas mort până astăzi — îmi povestește mai târziu părintele Deac, dela Gheja.

Zău, îi mirare că nu s'a gândit nime la satele noastre din părțile acestea până acum, unde, s'a văzut aici, avem cel mai bun pământ de a sămăna cuvântul trezirii! Conferențiarilor pe aici vor face minuni! Veniți domni de român, coborâți la sate și veți vedeți!

Au fost înălțătoare apoi celea câteva minute, cât s'a făcut înscrierea de membrii. — Iată, au năvălit la masă, pe întrecute, preoți, studenți, țărani, dascăli — și auziți: — „Scrie-mă pe mine, frate. Și pe mine, părinte. Pe mine... pe mine. Și pe mine...“

Și bietul notar nu se mai știa adă între atâtea cereri. Iar cassarul adună bani grei, foarte frumoși pentru început.

Am auzit apoi cetindu-se printre membrii ordinari, alătura de țărani și nume de studenți, de clerici, bine înțeles — cu preoții în frunte! Foarte frumos.

Au fost de față aproape toți preoții din tractul protopopesc al acestui cerc. Moșnegii doar dacă au rămas — dar aceia și-au trimis feciorii ori nepoții! Laudă preoților. Altfel, acum — cu îmbunătățirea plății, cu congrua — preoții au cea mai înaltă datorință morală a se face toți în toate părțile membrii ai „Asociațiunii“ și a o sprijini să-și ajungă cât mai curând marile ei scopuri.

Comitetul s'a ales în frunte cu inițiatorul, harnicul părinte protopop, și cu vrednici preoți ca membrii.

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru
comunicație și export de
ape minerale ungare. Bu-
dapesta, V., Băthory 5.

Vanzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală	Apă de Boholt	Apă de Kászón-Jakabfalva
> > Borszék fântâna Kossuth	> > Vâlcele (Előpatak)	> > Kászón-Salutaris
> > Borszék fântâna Boldizsár	> > F.-Rákos Mária	> > Répát
> > Bodok Matild	> > Fehérkő	> > Székely-Selters
> > Baross	> > Gloria	> > Stoiceni (Stojkai)
> > Borhegy	> > Horgász-Hankó	

Prețul unei litre de apă pe lângă schimbarea sticlei.

Întreabă-ți numai medicul și vei
ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală

și gustul ei plăcut nu se poate
asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot supleni.

Calde cuvinte s'au rostit de încheiere, încălzite mai ales de reușita nici visată măcar, necum așteptată. Energic, a vorbit apoi popa *Deac*, cu glasul său de tulnic, atribuind cu drept cuvânt meritul reușitei celui care va stă și de aici înainte în fruntea ori cărei mișcări românești din acest centru, părintelui *Emil Pop*.

Cu acest prilej a făcut românimea din jur cunoștință cu tinărul avocat stabilit aici *Dr. Iuliu Morar*, care va face de aici înainte, cu părintele protopop, un puternic „duo” în toate cauzele noastre românești.

S'a făcut apoi o masă mare alături cu țărani. Nu au lipsit toastele sincere, ținute la înălțime.

Cu foarte buni auguri a fost reinviat acest despărțământ. Cu sufletele luminate ne-am despărțit cu toți, apoi, — hotărâți să facem vară lungă și frumoasă din această primăvară!

Și vom face pentru că simțim și noi că avem acum un „centru”. Și mâne poimâne, nu ne vom simți așa străini în Uioara!

Al. M.

Convocare.

Despărțământul „*Marótlaka—Morlaca*” aparținător „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceasa de Gyulafehervár Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș”, își va ține adunarea generală ordinară de primăvară în comuna *Maloszeg—Molosig* la 15 Maiu st. n. a. c.

La această adunare cu toată stima sunt invitați și rugați a participa membrii ordinari și ajutători, precum și toți sprijinitorii progresului poporal.

Meregyó—Mărgău, 26 Aprilie 1909.

Ioan Mango
președinte.

T. Lungu
notar.

Acei cari sunt în restanță cu abonamentul de pe anul trecut, cum și cei în restanță de pe mai mulți ani de mai înainte, sunt rugați respectuos, să binevoiască a-și achita datoria.

Prețul de abonament rămâne tot cel de până aci, care este indicat în fruntea foii.

Administrațiunea.

CONVOGARE.

I. Reuniune de înmormântare din Blaj invită la

a IV-a Adunare generală,

ce se va ține la 16 Maiu n. 1909 la 3 oare d. a. în localul Casinei române din loc, după următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Exmiterea unei comisii de 3. pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul asupra gestiunii an. 1908.
4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea raportului.
5. Alegerea cassarului pe 2 ani.
6. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința conziliului direcțiunii ținută la 6 Maiu n. 1909.

Aurel C. Domșa, *Victor Muntean,*
director. notar.

Ordinea examenelor

dela Institutul pedagogic gr.-cat. din Balázfalva—Blaj, cu finea anului școlastic 1908/9.

În 24 și 25 Maiu, examen de clasă cu elevii din cursul IV.

În 1, 2, 3 și 4 Iunie, examen scripturistic de calificare.

În 14 Iunie examen cu elevii dela școala de aplicație.

În 15 Iunie examen practic de calificare.

În 16 și 17 Iunie examenele de clasă cu elevii din cursurile I, II și III.

În 18, 19 și 20 Iunie examen verbal de calificare.

În 22 Iunie se vor ține examenele cu elevii înscriși ca privațiști pe cursurile I—III.

Noutăți.

Din Arhidieceză. *Nicolae Solomon Aron*, cancelistul metropolitan, a fost numit paroh la *Teaca* și viceprotopop al *Fărăgăului*. — *Petru Suciu* parohul *Boșului* a fost numit paroh la *Zeiuș*.

Din dieceza Lugojului. În 18 Aprilie st. n. Prea S. Sa Episcopul *Vasile*, a făcut lector în biserica parohială din *Timișoara* pe *Alexandru Pop*, teolog an. III.

Pentru avocații români. Subsemnatul doctor în drept dela Facultatea din Paris, pe punctul de a pune sub presă „*Anuarul Buroului*” ediția II-a, m-am hotărât se consacru o parte, în această lucrare statistică și publicație de auto-biografii, confrăților români de peste hotare. În consecință, cei care doresc să figureze în viitoarea carte (cu nume, adresă, decorațiuni, titlu academic, scrieri produse, funcțiuni ocupate, etc.) n'au decât să-mi trimită (prin mandat postal) cinci lei drept orice taxă și vor primi (franco) un exemplar din I-a ediție în care vor găsi (la pag. XVII) buletinul-model gata se fie completat și înapoiat. Ca se pot introduce inovațiunea proiectată am nevoie de concursul și adesiunea unui număr mai însemnat de colegi. Rezultatul ce urmărește este, înainte de toate, să ne cunoaștem între noi. *P. Ghiăgioiu*, avocat, în Craiova (România).

Pleier român. *Ioan Baica*, după o praxă de mai mulți ani prin diferite orașe, s'a așezat în orașelul nostru deschizându-și o lucrătoare de tinichigier (pleier). E datorința noastră să-l sprijinim cu tot dinadinsul.

Avis. Despărțământul „*Făgăraș*” al Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia-Făgăraș conform §-lui 21 din statute își va ține adunarea de primăvară Duminecă la 9 Maiu st. n. a. c. în comuna *Netot*, la care avem onoare a invita *P. T.* membrii pe cum și pe toți binevoitorii învățământului poporal. *Octavian Popp*, prezid.

Necrolog. † *Amalia Cordea n. Stanciu*, soția preotului nostru din Spring, după un morb lung și greu împărtășită cu mângăierea dreptilor a repauzat în Domnul, în 22 Aprilie în al 50-lea an al etății și în al 33-lea an al fericitei sale căsătorii.

— † *Ioan Fărcaș*, protopop în penziune și asesor conzistorial etc. după un morb scurt, dar plin de suferință, provăzut cu Sf. sacrameinte și-a dat nobilul și scumpul său suflet în mâinile Creatorului în 5 Maiu 1909 a. c. st. n. în etate de 82 ani și în al 52-lea an al preoției.]

— † *Viorica M. Turdeanu*, fca preotului din Șimand *Ioan Turdeanu*, după scurte suferințe și-a dat fragedul său suflet în mâinile Creatorului în 24 Aprilie a. c. În mormântarea i-a fost Duminecă în 25 Aprilie fiind de față un număr însemnat de inteligenți. Trimitem jalnicei familii condolințele noastre!

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

I. V. Nu se poate publica.

I. D. Versurilor trimise le lipsește multe, până vor ajunge să fie publicabile.

I. R. Pentru odată va fi prea lungă, nu se va putea decât în 2 ori 3 numeri. Ne bucurăm de știrea, că doriți a fi cu noi.

S. P. V. a întrecut altul!

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie.
Prețul unei sticle 4. — eor.

Partea literară.

Insemnări cu privire la celebrarea sf. Liturghii.

(Continuare și fine).

La tăierea *agnețului* să avem grije, ca acela să nu fie prea mare, să aibă miez puțin și celelalte părțicele să fie cât de mici, căci la caz contrar se strânge prea multă pâine în sf. potir și absoarbe aproape de tot sf. vin. Agnețul apoi nu se taie pe disc, căci acela se sgârie și-i greu apoi a curăți părțicelele sfinte de pe el, ci trebuie să se afle pe fiecare proscomedier un fund mic de lemn, pe care se taie agnețul. Părțicelele celelalte e mai practic să se rupă din o bucată de miez decât din coaja prescurii. Părțiceaua a 8-a se pune întru onoarea sf. lui Dumnezeu părinți I și A. și a sfântului a cărui *pomenire facem*... aici preoții cei mai mulți nu știu spune numele sfântului, căci nu prea răsfoiesc Orologerul cu calendarul zilii. Numele sfântului a cărui pomenire e, să cere încăodată, la rugăciunea de sub „Cuvine-se cu adevărat“ și în dimisiune (otпуст). Se pun apoi separat părțicele pentru Papa, Arhiepiscopul-Mitropolit (Conc. prov. I. Tit. II. Cap. III., cel din Lemberg T. VII. Cap II. n. 4), Episcopul, preoți-diaconi și pentru Împăratul-Regele. După ce am gătat cu pomenirile, luăm discul și-l ștergem frumos pe marginea din afară de sfărmituri, ca nu cumva să se consacreze și acelea și apoi neavând noi destulă grije de ele, să se profaneze. Asemenea și potirul, după turnarea vinului și apei, îl ștergem bine de picăturile de vin, cari sar pe dinlăuntrul potirului până sus.

Acestea am avut de observat cu privire la proscomedie. Natural e. că dacă slujesc mai mulți preoți, numai unul face proscomedie, ceilalți își pun părțicele.

Acum să vedem însăș Liturghia.

Dacă e liturghie solemnă, ecteniile și celelalte să se cânte, dar în mod convenit, preotul să tucunjure melodiile proprii și orice, ar face cântatul lui curios înaintea credincioșilor. Rugăciunile, cari se zic încet, trebuie 1. aievea zise, 2. recitate așa, încât fiecare silabă să se exprime separat, ori cât s'ar grăbi preotul cu ele. Intre ecteniile dela începutul Liturghiei peste săptămână n-ar trebui să se cânte cele 3 *antifoane* de Dumineca (Binecuvântează, Unule născut singur și fericirile), ci zilele de săptămână, ca și sărbătorile, au antifoanele lor proprii. După „veniți să ne închinăm“ se cântă troparele obicnuite, adică troparele zilei, unul sau mai multe, după cum are numai ziua tropar ori și ziua și Dumineca ori obvin alte colizii și conglomeratii de sărbători. Troparele acestea ar trebui cetite și în liturghiile private, iar preotul sub ele are să cetească rugăciunea, despre care se zice în Liturghierele mai noi, că se cetește sub *Agios*, deși la capetul ei stă *eschiamușunea* „Că sfânt ești Dumnezeu nostru“ și după care urmează *Agiosul*. Sub *Agios* se binecuvântă numai scaunul de sus și se cetește eventual și rugăciunea dinaintea Evangheliei, fiindcă sub Apostol trebuie tămăiat și nemijlocit după Aostol trebuie cetită Evangelia. Apostoli și

Evanghelii să cetesc atâtea, câte are ziua, dacă e Duminecă și sărbătoare ori două sărbători, toți Apostolii și Evangeliile se cetesc. Impotriva acestei recerinte se greșește prin nebagare de seamă și prin comoditate.

„Căderea la daruri“ sub Evanghelie, obicnuită la noi, ar fi bine să se scoată din uz, dar dacă se practicează, n-ar trebui să sărute creștinii Evangelia deschisă, căci asta nici diaconului nu-i permis, numai preotului slujitor. După Evanghelie ar avea să se țină predica, însă asta numai atunci se cere strict, când predica e în legătură cu cuprinsul evangheliei resp.; altcum se poate ține predica și la sfârșitul Liturghiei, mai ales dacă se sperează, că atunci va fi un număr mai mare de ascultători. Înainte de „rugați-vă cei chemați Domnului“ se cetește ectenia morților, când se slujește pentru morți. Zilele, în care nu se pot pomeni morții publice, sunt înșirate în Conc. prov. I. Tit. VI. Cap. X. Înainte de „câți sunteți chemați, ieșiți“ se întinde *antimisul*. Să vedem ceva despre antimis.

Asta-i o pânză vâpsită, la marginea căreia sunt cusute sfintele moaște. Unde-i biserica sfințită de episcop, acolo per absolutum s'ar putea sluji și fără antimis (Marcu, Liturgica, p. 105), căci avem moaște în altar; noi însă — se vede în urma împrejurării, că în trecut aveam mai tot biserici de lemn cari nu puteau fi consacrate — așa ne-am dat cu antimisul, încât uzul aceluia se conzideră de o recerintă aproape esențială a sf. Liturghii. Nu-i esențial însă, că antimisul să fie înmediat sub potir și disc; anumite conziderații practice ar putea introduce și la noi datina, care se află deja la greco-catolicii ruteni, după care datină antimisul stă totdeauna întins între două acoperitoare ale altarului, iară sub potir și disc se întinde și apoi împătură un „corporale“ alb, care poate fi curățit adeseori (Conc. Lemberg, p. 84)

Vine *ieșitul cu darurile*, intratul cel mare. Sună groaznic clopoțelul, oamenii cad în genunchi. Aici ar trebui ceva schimbare. Deja Papa Benedict XIV ne face atenți, cum să învățăm poporul, ca acela să nu deie aceleaș semne de închinăciune darurilor nesfințite și celor sfințite. (Papp Szilagy, Euchiridion, p. 229). Nici nu mai vorbesc de alte obiceiuri, eventual aflătoare încă la poporul nostru, cu ocaziunea ieșirii cu darurile: căderea pe foale, sărutarea hainelor și frecarea ochilor cu ele, etc. Să ne întoarcem privirea către celebranți. E șod ce spune rubrica Liturghierului nostru, că diaconul duce discul în cap și cădelnița de un deget; discul se prinde cu amândouă mâinile și se duce ridicat până la frunte. Se pomeneste cu numele: Papa, Mitropolitul, Episcopul, Împăratul, Regele; alții nu se pomenesc cu numele, numai colective în forma aceasta: toată ceata preotească și călugărească, pe ctitorii și binefăcătorii sf. bisericii acesteia, pe aceia, pentru cari și prin cari se aduc acestea sf. daruri vii și morți „și pe voi toți.“ E obicei — se practicează peste tot, — ca preoții să pomenescă la intratul cu darurile pe câți toți, înainte de toate nemotema lor apoi o listă întreagă de credincioși, dela cari au primit crițari pentru pomenire. Obiceiul

ăsta dă ansă la anumite degenerări, căci trebuie purtată o listă întreagă, și stau oamenii prea mult în genunchi. E drept, că în canoanele noastre se permite preotului (Conc. prov. III. Tit. III. Cap. I. n. 12), a primi oferte deosebite pentru pomeniri, însă aici se înțeleg pomenirile nominale la proscomedie, și în secret la rugăciunea de după consacrare; aici e destul să se pomenescă colective, căci din pomenirea asta și așa nu au respectivii nici un folos sacramental. În senzul acesta trebuie instruați credincioșii.

Să mergem mai departe.

„*Sus avem inimile*“ mi-se pare mai cu efect a se zice din ușile altarului cu fața către popor, cu brațul ridicat. Iar de vremece de aci încolo să începe așa numitul „*canon missae*“, e conform maiestății actului, dacă toate rugăciunile secrete de aci până după cuminecare, se recitează cu brațul ridicat. La consacrare concelebranții să aibă bună grije, să rostească toți deodată cuvintele „*luați mâncăți*“ etc. Cu cel ce le cântă După „*ale tale dintru ale tale*“ urmează o mulțime de rugăciuni cu mătâni și cu invocarea Spiritului sf., despre cari știu hotărât, că anumiți preoți le lasă afară, asemenea se lasă afară rugăciunile și memento de după „*Mai ales pe Preasf. Curata*“ etc. și rugăciunile de după „*întâi pomeneste Doamne*...“ Toate acestea, cum și cele următoare, sunt rugăciuni de însemnătate esențială, așa că nu se poate cualifica neglijința acelor, cari nu le cetesc.

Mai rămâne o parte a sf. Liturghii, despre care ar fi multe de observat, dar numai asupra câtorva ne vom extinde: *cuminecarea*. Înainte de „*sfintele sfinților*“, preotul trebuie să se spele pe degete, căci dela începutul Liturghiei a atins mai multe obiecte, iar ca să poată atinge sf. cuminecătura, trebuie să-i fie degetele cu totul curate. E foarte practic apoi, că preotul conzumând sfântul trup, să conzume toate 3 părți mai mari, așa că numai părțicelele mici să le potrivească în potir, priu asta va fi mai ușoară conzumarea sfintelor la urmă. Rubrica aceea, că din particula KA trebuie să cumineci poporul, nimănuia nu-i va face scrupuli. La ștergerea părțicelelor sf. de pe disc în potir, trebuie, cât se poate să ne folosim de un deget al mâinii și nu de burete, apoi bună grije să avem să nu rămână particule pe antimis, cari ușor se pot profana. În privința asta mult se greșește la noi, așa că de multe ori ție groază să slujești la un altar străin, știind, ce vei afla, când întinzi antimisul. Să aiba apoi grije preotul, ca cu degetele, cu cari a atins cele sfinte, să nu atingă nimic, până nu le spală în potir după *conzumare*. Aceasta e foarte practic, ba de necesitate imperioasă, să se facă *deloc după binecuvântarea poporului cu sf. potir, până cântă în strană* „*să se umple gurile noastre*. Atunci preotul conzumă întâi ce-i în potir, după aceea ținând degetele, cu cari a atins cele sfinte de asupra potirului, varsă vin și apă peste ele și așa făcând abluție le șterge, iar ce-i în potir iară bea, potrivit să ajungă abluția asta în potir peste tot, pe unde a ajuns sf. sânge ori vre-o părțică din sf. trup. Turnând apoi încă odată vin și apă în

potir și consumându-le, șterge bine potirul, să nu rămână umezala în el. Și în privința asta greșesc mulți.

De aci continuă preotul Liturghia cu „drepti împărtașindu-ne.“ Accentuez încă odată necesitatea, de a consuma deloc după cuminecare, căci la caz contrar se lasă sf. Cuminecatură pe proscomedier fără reverința cuvenită și la urmă preotului îi vin alte afaceri de uită chiar de sf. potir. Mi-s'au dat cazuri să văd, cum un preot a gătat Liturghia, a ieșit în procesiune, a făcut sfințirea apei, a venit înapoi, s'a desbrăcat și totuși nu-i venea aminte, că n'a consumat încă sfințele. Altul a început a mânca deja prescură, când a observat neglijința și-a luat potirul la gură....

Dimisiunea se face cu băgare de samă, au nu are dimisiune proprie ziua aceea. După dimisiune de regulă se zice un Tatăl nostru ori și o Născătoare și se împarte nafura. Nafura o împarte preotul. Papa Leo XIII. a prescriș o rugăciune pentru pacea bisericii, care să se zică la sfârșitul liturghiilor private. Se zice la catolicii latini și la gr.-cat. ruteni; la noi numai în dieceza Orăzii s'a dispus, că în fiecare an în luna lui Octomvrie să se reciteze aceasta rugăciune după sf. Liturghie, de preot și popor în genunchi (Se află românește la Genț, Mângâierea creștinului, ed. 2. p. 382-4.

Iată, Cinstit Sinod, acesta a fost obiectul, despre care am ținut mai de lipsă să disertez cu ocaziunea aceasta. Mulțumesc pentru atențiunea, cu care m-ați ascultat și m-ași simți foarte fericit dacă ași fi contribuit cu ceva la nizuința, de a celebra în mod cât mai perfect sf. Liturghie.

Bibliografie.

A apărut:

„Revista politică și literară“ Nr. 2. cu următorul sumar: Dr. C. Maniu De unde să începem? — I. Agârbiceanu Ursitul (Nuvelă). — M. Străjanu Câteva observațiuni asupra filozofiei lui Vasile Conta. — Aurel Ciato Uzul în drept. — A. Cotruș Pe țarm (Poezie). — Ioan Adam Un vis întrerupt (Nuvelă). — Dr. Ștefan Pop Bibliografia catehismelor românești vechi (I. catehismul de Sibiu din 1544). — Anonim Sonet (Poezie.) Vidu Rusmin Primăvară (Poezie.) — Vidu Rusmin Rugămintele (Poezie). — Em. Gârleanu În Vinerea patimilor (Nuvelă). — A. C. Vieța socială. — Dr. V. Nițescu Scrisoarea I. (Adevărul). — A. Cotruș Cântece. — Hyperion Pe drum (Poezie.) — A. Ciato Cestii locale. — Verax și A. Ciura Cronică literară. (Frigurile critice; O. Goga: Ne chiamă pământul). — A—o Note politice. (Macedonienii la porțile Constantinopolului.) — * * * Informațiuni.

Academia ortodoxă: Almanach jubilar, Cernăuț 1909. Acest Almanach, după o introducere istorică, în care dă notițe despre înființarea societății academice teologice pentru cultivarea literaturii, retoricii și muzicii bisericești la anul 1884 sub numirea de mai sus, publică lucrări de a membrilor societății și dela alții, peste tot peste 20 lucrări, dintre cari amintim asticolii lui Voitschi, Slavici, Pușcariu, Tarangul, Dăianu, Agârbiceanu ș. a.

Pavel Gușeală-Negrea: **Tratamentul difteriei prin doze masive de ser antidiferic**, teză de doctorat. București 1909. Interesante sunt cele 157 observațiuni clinice făcute asupra bolnavilor de difterie și curarisirea lor.

Arhimandritul V. Puiu: **Adevăruri crude. Chestiuni bisericești**. București 1909. Autorul acestei scrieri se pronunță cu multă seriozitate asupra lipsurilor din biserica ortodoxă a României și ieă pe rând clerul inferior, clerul înalt și facultatea de teologie. La sfârșit arată în deosebi, ce să așteaptă dela facultatea de teologie, ca dela una, căreia îi este incredințată creșterea viitorilor preoți. Dezideratele acestea le cuprinde în următoarele: Cultură vastă, pietate curată, educațiune aleasă, caractere nobile și entuziasm rodnic.

„Luceafărul“ Nr. 9. cu următorul sumar: Carmen Sylva Ernest Mauriceu Arndt. — D. Marcu Trecând (poezie). — I. Agârbiceanu Copilul Chivei. — Victor Eftimiu Statuia închinată idilelor moarte (poezie.) — Al. Cazaban Zeița Bunătății. — M. P. De-o fi... (poezie.) — Vidu Rusmin Pădure (poezie). — Liviu Rebreanu Râfniala. — G. Rotică Pe gârlea morii (poezie). — A. Cotruș Cântec (poezie). — E. Hodoș Pagini străine: Ivan Turgheniev: Ceasul. — Dări de seamă: Mih. Sadoveanu: Dudaia Margareta (O. C. T.). I. Ionescu-Boteni: Din satul nostru (I. D.). Dr. Ambrosiu Chețian: Florian Porcius ca botanist (T.). — Cronică: † Elena Doamna (I. C.). Catulle Mendès (Otilia de Cosmutza). Serata etnografică din Arad. Biserica din Calafat. Reviste și ziare. Știri. — Poșta Redacției. — Poșta Administrației. — Ilustrațiuni: Vedere din interiorul bisericii din Calafat. Columnele bisericii din Calafat. Biserica din Calafat: Maica Precurată. Biserica din Calafat: Constantin și Elena. Elena Doamna (cea din urmă fotografie). Catulle Mendès. Judith Gautier. Emanuel Glaser. Pictorul Acusius Covaci. Ilariu Marian.

DIN ZILELE LUI NERO, roman, după Alexandru Dumas—Tatăl. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminarială din Blaj.

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crudo 2•20, leg. în pânză 3•— leg. în piele 4•— Se adă de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fec. 5•30.

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fec. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime,*

Dumnezeu Creatorul, Intruparea

Domnului și Grația. fec. 7•30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fec. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procură aceste cărți din caselle bisericești pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

Licitație minuendă.

Curatoratul bisericesc greco-catolic din Ghirișul-Arieșului în 1 Iunie a. c. la 10 oare a. m. va țineă în localul școlei greco-catolice din Ghiriș licitarea minuendă pentru edificarea bisericii. Prețul statorit e 12,710 cor. 45 fil din care sumă se va subtrage materialul ce îl vor prestă parohienii. Planul, preliminarul și condițiunile se pot vedeă la casa parohială.

Ghiriș. 28 Aprilie 1909.

Ariton Migia, Ioan Morariu,
paroh gr.-cat. curator primar.

(20) 1—1

Cea mai mare școală de viță de vie
sub controlul statului.

Plantațiune
MILENARA
în Nagyösz
comit. Torontal
Aproape 500
jugăre cat.

Lista prețurilor
= gratis. =

Cumpărați dela plantațiunea milenară.

Nu-s cumpărați dela plantațiunea milenară.

(6) 10 10

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 oferă vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 de la 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate depozitari: Musca-ma-
 derat, Galșa, Șiria, Covasini, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 25-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea și instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(84) 28 - 52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura de la Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

La NAGYENYED
 Com. Alsófehér

de calitate I. arbori de promenadă, tufe de ornament,
 acăți, gledicii, coniferi ș. a. pe cum și

VIȚĂ DE VIE ALTOITĂ,
 viță de vie europeană și americană cu și
 fără rădăcină (36) 13-18

Cataloage trimite gratis și franco.

FISCHER u. Comp
 Pomi Viticultura

să se adreseze, cine

dorește a cumpăra

Pomi Boditori Altoiți,de calitate I. arbori de promenadă, tufe de ornament,
 acăți, gledicii, coniferi ș. a. pe cum și**VIȚĂ DE VIE ALTOITĂ,**

viță de vie europeană și americană cu și

fără rădăcină (36) 13-18

Cataloage trimite gratis și franco.

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere de la mine Prețurent!
 Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály**Felsőseged, Somogy megye.**

(50) 24-25

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(46) 26-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut. construite spre re-
 întoarcere cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un clopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în ton
 unui clopot de 461 kg. făcut
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preajustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toate de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 26-5.

→ întemeiată la anul 1868 ←

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

☼ **contra pericolului de incendiu și exploziune.** ☼
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

☼ **asupra vieții omului** ☼

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendului: vieții:

95.816.412 coroane.

9.882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4.484.278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4.028.113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
 I. curtea I.și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din
 toate comunele mai mari.